

V E R S L A G

OVER EENIGE

HANDSCRIFTEN

DER

CHRONIJK VAN WORP VAN THABOR.

(*Vervool van deel III, blz. 305—349.*)

HOOFDSTUK I.

Handschriften te 's Gravenhage.

Aan de vriendelijke hulpvaardigheid van den Hoog Welgeboren Heer R. Baron van BREUGHEL zijn wij de mededeeling verschuldigd van de volgende omschrijving van zes handschriften, welke in de Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage gevonden worden. Wij maken van dezelve een dankbaar gebruik, door ze in haar geheel over te nemen.

I. Een HS. in quarto, zonder titel in dorso, geintituleerd: *Chronicorum Frisiae libri tres, nuper inventi ac nondum editi, docentes primo quantitatem ac qualitatem terrae Phrisiae, nec non et mores Phrisiorum, secundo quomodo, quando et per quos Christiana fides primum predicata sit in Phrisia, ac deinde prelia Phri-*

sonum cum Comitibus Hollandiae ac Episcopis Trajectensibus gesta, non certo quodam authore. 1494.

Sum ADRIANI FREDERICI WESTPHALEN, E. E. Alemarianus et equitis filius.

Waarin ligt deze losse nota:

Hoc chronicon rarissimum et ineditum descriptum est a FREDERICO ADRIANO WESTPHALEN (1), ex antiquissimo exemplari scripto et invento in familia suae uxoris REMIRIGIAE VAN ADELEN, constanti fama et traditione compositum a suae uxoris tritavo FREDERICUS VAN ADELEN, qui circa annum 1396 adhuc in Frisia celebre vixit. Raritaris (raritatis causa) et intentione continuandae historiae curavi religari.

ADRIANUS WESTPHALEN

et Histor. 1660

*Virtuti inimica
quies.*

*adhuc 1686 Alemariae vivo
ut vivam, in otio negotium 1688.*

Van dezen worden eenige aantekeningen in margine gevonden.

Hetzelve begint voor ieder boek met de summiere aanduiding van den inhoud der capita, en houdt in drie boeken, waarvan het I^e. van zeven, het IIe. van vier en dertig, en het IIIe. van drie en veertig hoofdstukken. Doch bij het eerste boek is gevoegd: *Quomodo HENGISTUS et HORSÆ reges Frisonum venerunt in Britanniam et expulsis aut interfectis Britonibus possederunt eam, secundum Cronicam Leidensem.*

Het HS. eindigt met het jaar 1396 en deze woorden: *ALBERTUS Dux secundo redit et dominio Frisiae potitur,*

(1) Zie KOK, *Vaderl. woordenboek*, op *Westphalen*. Deze F. VAN ADELEN, en zijne achter-achterkleindochter REMIRIGIA, zijn aan de schrijvers van het *Stamboek van den Friischen Adel* onbekend.

zijnde, zoo het schijnt, de summiere inhoud van een gedeelte van het 43^e. hoofdstuk, welk gedeelte schijnt te ontbreken; doch vervolgt daarop, met de hand van A. WESTPHALEN, aldus: *Et sic Frisonicam gentem quae revera sese liberam gaudet, paulatim sub domino venit, et nunc in servitute tota, caet.*

Van het in de nota aangekondigde vervolg, bestaat er niets, dan de vermelding van de in 1397 plaats gehad hebbende huldiging van Hertog ALBERT, door de Vetkopers (met de acte) en die van Groningen, 1398.

Uit de Verzameling van HERBELL, N°. 9, in 4to.

Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage, N^o.

II. Een HS. in folio, houdende in dorso: *Chronicon Frisiae, H. AB AYAM*, zonder titel, beginnende: *De situ quantitate et qualitate terrae Phrisiae, caput primum.* Gelijklojdende met bovengenoemde *Chronicorum Phrisiae libri tres*, doch zonder de summiere inhoud der hoofdstukken voor ieder boek. Het stuk achter het 1ste boek, *quomodo HENGISTUS etc.*, maakt hier een 8ste hoofdstuk uit. In de nummering van de hoofdstukken van het derde boek is N°. 28 overgeslagen, daardoor is cap. 41 geworden cap. 42. Hier is de afschrijver opgehouden, midden in de opnoeming van de gesneuvelde Heeren *Dominus de Hoorn, Dominus de Ligne*, etc. Er ontbreken dus twee en een half hoofdstuk.

Voorin wordt hetzelfde, bij eene aanteekening van latere hand, genoemd: *Chronicon WORPERI DE RINSMAGEEST, Prioris in Thabor*, en gezegd geschreven te zijn *circa annum 1500.*

Koninklijke Bibliotheek, N°. 983.

III. Een HS. in quarto, geïntituleerd in dorso: *VORPERIUS THABORITA, de situ qualitate et quantitate terrae Frisiae.* Het vangt aan: *Ex chronicis WORPERI DE RINSMAGEEST, Prioris in Thabor. Liber primus. De situ*

quantitate et qualitate terrae Frisiae. Caput primum. Even als in N°. II, ontbreekt de summiere inhoud der hoofdstukken, doch heeft het Iste boek een 8ste hoofdstuk. Het tweede boek begint: *Secundus Cronicae Frisiae liber.* Het derde boek eindigt met den jare 1396 en de woorden: *ALBERTUS Dux secundo rediit et dominio Frisiae potitur.*

Vervolgens vindt men: *Hyr begint dat vierde boeck der Cronicken van Fryslant, tracterende die gesten, die geschiedt zyn in Oestergoe, Westergoe en Sevenwolden, van die tydt, dat Hartogh ALBERT van Beyeren, Grave van Hollandt etc., vuyt Fryslant worde verdreven, a. 1399, tot dat Hartogh ALBERT van Saxen weder in Fryslant worde gehuldigt, a. 1498.* Waarvan de schrijver zich eenige pagina's verder, op het jaar 1403, noemt: *WORPERUS VAN DER GEEST, eerstmael Supprior, daerna Procurator, en ten leste Prior in 't klooster Thabor, en zegt: bin gestorven in 't jaer 1538, den 26 Februarii.* Dit boek eindigt a. 1498, met de woorden: *Maer niemant creegh wat.*

Daar achter vindt men een afschrift van een *vidimus* van twee brieven, een van Bisschop WILBRAND, a. 1233, en een van Bisschop OTTO, aan B., Abt van *Bethaniën*, *Camerarius Phrysiæ*, a. 1248, over de zending van zeke- ren LIEFHARDUS in *Friesland*, tot uitdeeling van de Sacramenten.

Op de eerste blz. staat: *Illustr. ac praepotent. D. D. Ordinum Frisiae liber; en voorin: Accepit hunc codicem ex Frisiae transmissum ab U. J. consultissimo Domino D. MENNO MARIA A BROERSMA, 27 Junii a. 1585, Coloniae.*

*SUFFERIDUS PETRI.
Leovardiensis.*

Het is voorzien van kantteekeningen, waaronder er zijn

geteekend BUYGERS, en andere, van eene latere hand, zoo het schijnt van SUFFRIDUS PETRUS.

Uit de Verzameling van HERBELL, N°. 8, in 4to.

Koninklijke Bibliotheek, N°. 1322.

IV. Een HS. in drie banden, in quarto, geintituleerd in dorso: *VORPERI Chronicon, M. I—III, IV, V.*

Volgens eene aantekening op pag. 1, afgeschreven door A. MATTHAEUS, *Juris Antecessor Leidae.*

Vol. I begint aldus: *Hujus libri inscriptio in libro ADRIANI FREDERICI WESTPHALEN, erat talis: Chronicorum Frisiae libri tres, etc. 1494*; voorts heeft het eerste boek een 8ste hoofdstuk; doch op het einde van het 3de boek ontbreekt het opschrift: *ALBERTUS Dux, etc.*

Vol. II, afgeschreven als boven, begint aldus: *Versio Latina VORPERI THABORITAE*, doch is slechts eene gedeeltelijke vertaling van het IVde boek, in N°. III, en loopt van a. 1398 tot a. 1454. Het zal dus een afschrift wezen van de vertaling van FURMERIUS, welke op het Provinciaal Archief te Leeuwarden bewaard wordt. Zie *De vrije Friès*, deel III, blz. 107, noot, daar ook deze vertaling loopt tot a. 1454, en den dood van JACKLE FEDDES, te *Allingawier*.

Vol. III, insgelijks door Prof. MATTHAEUS afgeschreven, bevat: *Omissa e THABORITA*; waarin worden aangehaald, L. VIII, c. 8; L. VIII, c. 10; L. VIII, c. 14; L. VIII, p. 86; L. IX, c. 14; L. IX, c. 16; L. X, c. 2; L. XV, c. 6; L. XV, c. 21. Deze excerpten beginnen a. 1117, en eindigen a. 1476; uit welke kronijk zij getrokken zijn, is nog niet gebleken.

Koninklijke Bibliotheek, N°. 986.

V. Een HS. in twee banden, in quarto, houdende in dorso: *VORPERII Chronyck van Frieslandt.* MS. A en B.

Volgens eene aantekening op pag. 1, afgeschreven door ANT. MATTHAEUS, *Juris Antecessor Leidae*, aan wien het

boek verstrekt was door JOHS. ROBBERS, Ord. *Groningae et Ommelandiae*, ab actis (zie pag. 366). Geintituleerd: *Chronycke van Vrieslant, tracteerende (die gesten), die geschiet zijn in Ostergo ende Sevenwolden, van die tyt, dat Hertoch ALBERT van Beyeren, Grave van Hollant etc., wyt Vrieslant worde verdreven, a. 1399, tot dat Hertoch ALBERT van Saxen weder in Vrieslant worde gehuldicht, a. 1498*. Deze titel wordt herhaald op blz. 366, aldus: *Titulus libri superioris: Hier begint dat vierde boeck der Chronycken van Vriesland, tracteerende die gesten, enz.*; zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 109. Dit boek eindigt evenwel op blz. 342, met de woorden: *maar niemand heft wat gecregen*.

Finis libri IV, apud ALTINGH. Dit schijnt, blijkens marginale aantekeningen van varianten, een MS. te bedoelen, hetwelk hierbij gebruikt is.

Dan heeft men, beginnende op pag. 342, een gedicht, hetwelk aanvangt:

Dit is de sin als 't wel verstaen is,

Wat om Groningen ende in 't Grevelant gesceet is,

enz., voortgaande tot op blz. 348, doch, zoo het schijnt, niet compleet. Dit gedicht komt in geen der andere handschriften voor; want de Groninger Passie van MEYNARDUS van *Franeker*, is het niet, welke stond in een exemplaar van SUFFRIDUS PETRUS, zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 120, en afgedrukt is in het eerste deel van VISSER en AMERSFOORDT, *Archief*.

Op pag. 349 volgt: *Wat beswaringe ende onrechte ons Hertog GEORG van Sassen enz., ende van Graeff EDSART van Embden wedervaren, geschiet zyn*. Dit loopt tot a. 1513.

Daarna vindt men, p. 369: *Liber V, Chronicorum VORPERII THABORITAE*, vervolgende in de landtaal het IVde boek, van a. 1499 tot op 1510 alwaar het op p. 486

afbreekt, midden in de woorden: *Terwylen dat dese Here uyt den lande was, is he by een wyf gekomen, dat* Juist zoo ver gaat ook het afschrift, vervaardigd op last van den *BARON VAN SCHWARTZENBERG*. Zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 111.

Op pag. 489 staat: *De prologe van der acte by den gemeenen stemmen van Friesland op 't stuk van een Annael oft Lantboeck toe doen maken, 18 April 1539*; hetwelk de prologe is van het *Landtboeck van MARTENA*, dat in het deel B gevonden wordt.

Koninklijke Bibliotheek, N°. 985.

VI. Een HS. in folio, in dorso geïntituleerd: *Manuscripta*, en aanvangende met eenen *alphabetische index op een Vriesche Chronijk*, die bestaan moet hebben uit 509 pagina's, aangezien op pag. 509 aangewezen wordt, *den eedt den dye Heeren van wege K. Maj. den stadt van Sneek gedaan hebben*. De kronijk moet ingedeeld geweest zijn in vijf boeken, van welke de drie eerste, in het Latijn, in hoofdstukken waren afgedeeld, terwijl van de beide laatste, in de landtaal, geene hoofdstukken, maar alleen pagina's, zijn aangehaald.

Het 1ste boek bevatte 8 capita, het 2de 34 en het 3de 39, daar dit eindigde met de artikelen van het vredestractaat, en aan hetzelfde dus cap. 40 tot 43 ontbraken. Het HS. is derhalve de *Chronijk van WORP VAN THABOR* geweest, in vijf boeken, overeenkomende met het Franeker HS. D. Zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 114, hetwelk ook gaat tot 1522, gelijk mede in het HS. van *Jr. VAN BELJMA THOE KINGMA* het vijfde boek sluit met de reductie van *Sneek*, a. b., blz. 117.

Koninklijke Bibliotheek, N°. 991.

HOOFDSTUK II.

Handschriften te Groningen.

In het Stedelijk Archief te Groningen bevinden zich vier Handschriften, welke en door den Heer J. VAN LEEUWEN en door mij zelven zijn onderzocht.

I. Een HS., oud schrift, zonder pagineering, heeft tot titel een gedrukt wapen van JARGHES EN COENDERS VAN HELPEN.

Op blz. 1 leest men: *Ex Chronicis WORPERI DE RENISMAGEEST, Prioris in Thabor, vide N°. 6. De situ, quantitate et qualitate terrae Phrisiae, caput primum.* Dit eerste boek bevat 8 capita.

Het tweede boek heeft tot opschrift: *Secundus Chronicae Phrysiæ liber, tractans et docens, quando et per quos Christiano religio prædicata sit in Phrysiæ.*

De genealogia KAROLI magni. Caput primum.

Dit bevat 32 capita. Onder *finis secundi libri* staat: *Antequam tertii libri nostræ historiae sumamus exordia, præmittendi sunt secundum ordinem, tam Episcopi Trajectenses, quam Hollandiæ Comites, per quos sæpius impugnata et nonnunquam expugnata est Phrysiæ. Dene catalogus loopt van 696 tot 1496, en eindigt met den 56sten Bisschop, HENRICUS, zonder jaartal, en den 29sten Graaf KAROLUS, Imperator. Bij de tien laatste Graven ontbreken mede de jaartallen.*

Het derde boek vangt aan: *Incipit liber tertius Chronicae, tractans de bellis et gestis Phrisiorum, et Principibus illos impugnantibus.* Het telt slechts 36 capita, en eindigt toch met de woorden: *ALBERTUS Dux secundo rediit, etc.*

Het vierde boek, met eene andere hand en grooter letter geschreven, komt overeen met het zelfde in an-

dere exemplaren, en loopt tot a. 1498. De laatste woorden zijn:

Ende van die steen worden gemaect die poerte van 't huys toe Lewerden. Heer WILBORD begeerde consent van die Heerscapen, den die huysen toequemen, en loefde die te betalen, mer niemant heft wat gecregen.

II. Een exemplaar, bevattende geheel hetzelfde als het vorige, is van jonger schrift en gefolieërd. Het heeft tot titel: *Chronicorum Frisiae, liber tres, nuper inventi etc., auctore WOPPERO TYAERDA EX RENISMAGEEST.* Het vierde boek is, zoo als in het vorige en alle andere exemplaren, niet in hoofdstukken afgedeeld. Voorin ligt een papiertje, waarop staat: *A°. 1573, SYDTS VAN BOTNYA.*

III. Het derde exemplaar is met verschillende oude handen geschreven.

De Heer Archivarius FEITH heef voorin aangeteekend: Op het vergane perkament van den vorigen hoornschen band stond, met eene oude hand, de volgende aantekening: *Dit Chronicken Bouk kompt to JOHAN D' MEPSCHE, op den Ham, der junger. Donatione viduae JOANNIS HOVENKEN, a°. 1587, Ultrajecto.*

Voorts vindt men: *Contenta in hoc volumine: WOPPERI Prioris, Lib. I et II, Latina Chronica.*

Catalogus Episcoporum Trajectensium et Comitum Hollandiae.

WOPPERI Chronicorum lib. III, ad annum 1396, Latine.

Supplementum ex Chronico HENRICI THABORITAE, ad annum 1457, Latine.

WOPPERII continuatio, ad annum 1467, Teutonice.

Supplementum ex fratre HENRICO, ad annum 1497, Latine.

VORPERII Lib. IV et V, rerum in Frisia gestarum sub Saxonico dominatu, Teutonice.

Het vijfde boek breekt af a. 1510, met de woorden: *is by een wyf gekomen dat*

De tusschen in geplaatste supplementen beginnen aldus: *'t Vervolg van 't derde boek is in een ouder MS. van VORPERIUS alhier op 't Duytsch ingevoegd uit de Hemelumer Chronicke, ende luydt als volgt: Daer waeren oeck yttliche schepen opten riviere van den Lauwerds als van den Hollandschen Grave gezonden, enz., tot aan de woorden: Tot dat zy 't haer zelfs weder verdurven, ende den Hartoch van Sassen inhaelden, zoe namaels gesecht sal worden. Dit stuk beslaat 6 pagina's in folio.*

Dan volgt: *Hier begint het vierde Boeck van Hemelumer Chronicke.*

Als die Vriesen haer dus weder vrie gemaect ende het Hollantsche jock van den halse geschuddet hadden, hebbense nochtans ghevreest, voormits Stavoren in den Graven gheweldt was, dat het hierby niet solde blyven, enz., tot aan de woorden: Maer van de valbrugge synde, hebbense veel uit de voortvluchtige voerslagen. 7 pagina's in folio.

De naam *Hemelumer Chronicke* is wel onbekend, maar alles, wat hier staat, vinden wij *woordelyk* terug bij OCKO SCHARLENSIS, J. VLYTARP EN A. C. STAURIENSIS, uitgave in quarto, *Leeuwarden* 1742, op blz. 147 tot 153, en blz. 156 tot 163, zijnde het laatste gedeelte van het derde, en het eerste gedeelte van het vierde boek. Zoodat omtrent de identiteit van de *Hemelumer Chronijk*, met die van OCKO van *Scharl*, c. s., niet te twijfelen valt.

Hactenus, lezen wij verder, *ex Chronico Hemelumano, quae porro desiderantur usque ad annum 1457, apud alterum THABORITAM, HENRICUM GOUDE, Latine sic se habent.*

Het eerste fragment, loopende van 1417 tot 1457, beslaat $2\frac{1}{2}$ pagina's in folio, en begint: *Anno 1417, die 4 Aprilis, in Compinghen obiit JOANNES DELPHINUS, gener Ducis WILHELMI VI, Hollandiae Comitis, secundo anno conjugii ejus et vicesimo aetatis suae.*

Een tweede fragment, groot 22 pagina's in folio, vangt aan met deze woorden:

Ex HENRICO THABORITA, Latine.

Anno Domini 1467, ipso die Viti et Modesti, obiit Brugis Dux PHILIPPUS, aetatis suae 73. KAROLUS filius Ducis PHILIPPI D(ucis) B(urgundiae), factus est Dux Burgundiae.

Dit strekt tot a. 1497.

IV. Het vierde exemplaar is uitmuntend geschreven en wel bewaard, en bevat: *Kronijk van WORP.*

I. Boek, fol. 1—15.

II. Boek, fol. 16—46.

III. Boek, fol. 46—77.

IV. Boek, fol. 1—158.

Daarachter 't *Landboek van MARTENA*, met vervolgen en bijlagen, a. 1498 tot 1530, fol. 1—298.

Dit exemplaar is afkomstig van den huize *Rinsmageest*, en gekocht op eene auctie te *Groningen*, 22 Oct. 1833.

V. Een vijfde exemplaar, uit *Groningen* afkomstig, bevindt zich thans in de Boekerij van het Friesch Genootschap. Het is uit de bibliotheek van wijlen den Hoogleraar VAN EERDE gekocht door den Heer F. D. FONTEIN, te *Harlingen*, en na het overlijden van dezen, op zijne uitdrukkelijke begeerte, door Mevrouw de Weduwe, met een exemplaar van het *Groot Placaat- en Charterboek*, een HS. van *MARTENA'S Landboek*, eene schilderij, voorstellende eenen Frieschen maaltijd, en de portretten der Friesche Admiralen TIERK HIDDUS DE VRIES en AUKE VAN STELLINGWERF, geschonken aan het Friesch Genootschap van Geschied-, Oudheid- en Taalkunde.

V.

6

Dit HS., zeer wel bewaard, voert tot rugtitel, *WORPERI Chronicon Frisiae, MS. ad 1357*. Het begint zonder titel, op pag. 1: *De situ quantitate et qualitate terrae Frisiae*, cap. Ium, en beslaat 200 pagina's in folio.

Het is zeer kennelijk geschreven door de zelfde hand, die het afschrift vervaardigd heeft voor FOCCO VAN EYSINGA en DOUWE VAN GLINSTRA, a. 1570. Zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 108.

Evenwel bevat het alleen de drie boeken in het Latijn, en eindigt op pag. 199, met het opschrift van cap. 44, *ALBERTUS Dux*, etc. Tot aanvulling van hetgene aan de geschiedenis tot aan 1398 ontbreekt, is er door eene andere hand, met zeer klein schrift, een stuk bijgeschreven, groot $3\frac{1}{2}$ pagina, hetwelk in geen ander HS. gevonden wordt, dan alleen misschien in het mij onbekende exemplaar van ALKEMADE, zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 121, en SCHOTEL, *Leven van ALKEMADE*, blz. 199 volg. Hier toch vindt men woordelijk terug, hetgeen VAN HEUSSEN en VAN RIJN, *Batavia Sacra*, deel V, blz. 95, uit *WORPERUS* vermelden, volgens dat HS. van ALKEMADE. Zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 122.

Alleropmerkelijkst is de overeenkomst van dit stuk met het supplement, hetwelk het Groninger HS. N°. III achter aan het IIIde boek gevoegd heeft, uit de *Hemelumer Chronycke*, en met hetgene, dat bij OCKO SCHARLENSIS het slot van het IIIde boek uitmaakt.

Latijnsch HS.

» Eodem quoque tempore
» in *Lavicum* fluvium naves
» quasdam miserat, ut ab ea
» parte *Frisiam* invaderent.
» Sed dispositis per aggerem
» Frisiorum praesidiis terram

*Hemelumer Chronijk en
OCKO SCHARLENSIS.*

» Daer waren oock ette-
» lycke schepen op de riviere
» van der *Lauwerts* van den
» Hollandschen Grave geson-
» den, dan die Vriezen had-
» den den dyck zo beset, datse

» contingere non potuerunt. | » daer niet aent landt dors-
 » Hoc tamen effectum dedere, | » ten, niettemin zy beletten
 » ut navigatione maritima Fri- | » daar den wtvaert ter zee,"
 » sii uti non possent," caet. | enz.

Opmerkelijk noemen wij deze overeenkomst, omdat zij met een verschil gepaard gaat, waaruit ten duidelijkste blijkt, dat de Latijnsche text Schieringers, en de Nederduitsche Vetcoopers, gezind is. Tot eene proeve daarvan, geven wij de volgende karakterschets van ODO BOTNYA:

» Anno eodem (1397) <i>Ma-</i> » <i>rumi</i> in <i>Ostergoa</i> habitabat » Odo BOTNYA, FOCCONIS filius, » <i>vir bellicosus et inquietus,</i> » praecipuus Vetcooperorum » propugnator. Is socium ha- » bebat JACLONEM JEPPAMA, » pariter armis promptum. Hi » duo Schiringios per <i>Wes-</i> » <i>tergoam</i> multum diyexa- » bant," etc.	» Anno 1397, woonde tot » <i>Marrum</i> , in <i>Oostergoe</i> , » Odo BOTNYA, ende was FEI- » KE BOTNYA SOON, een voor- » vechter der Vetcoopers, een » man van een onversaecht » ghemoet teghens zyne vy- » anden. Hy hadde altydt in » zyn gheselschap JACKLA JEP- » PAMA, die oock gheen toch- » ten terugghe sette. Zy bedre- » ven nae die krychsmaniere » veel vromicheyts, zodatse » seer van haer vrienden ghe- » eert ende van haer vyanden » ontsien worden; zy hadden » op haer handt die conver- » sen van <i>Foswert</i> , daerse » seer veel mede wtrechten » ende bedreven, want sy » altydt een vechten ten ach- » teren waren, zo seer was » haer hert tot die krych ende » onvrede ghenegen. Zy de- » den veel schade den Schie- » ringers in <i>Westergoe</i> ," enz.
---	---

*

Uit deze Schieringsche gezindheid kan het ook verklaard worden, waarom de Latijnsche tekst zoo kort over de verbranding van de kerk te *Foswerd* heen loopt, terwijl de Nederduitsche tekst daaromtrent uitvoeriger is, en vooral de herstelling van die kerk omstandig verhaalt. Hierbij heeft echter de *Hemelumer Chronijk* nog iets, dat bij OCKO SCHARLENSIS niet gelezen wordt: *Zy cregense A°. 1398, omtrent Bartholomei, geheel weder veerdich; want sy uyt liefte daer alle an arbeijden. Dye eerste kerck*, enz. Wegens deze bijzonderheid, hebben wij dit stuk, bij de uitgave van WORPERUS THABORITA, mede laten afdrucken.

Voor in het Hs., op het schutblad, is door eene onbekende oude hand dit geschreven:

» In hoc Chronico numquam impresso habentur plura de
» S. WILLIBRORDO, *Antwerpiensium* Apostolo, continetque
» hic codex libros III, ad annum 1357. Autor est WOR-
» PERIUS THABORITA. SAND., *Bibl. MSS.*, I, f. 27, et II,
» f. 45. VAL., II, f. 1159. SUFF. PETR., f. 79. FAB.,
» med. 6, f. 911. PAQUOT, tom. IV, f. 303. *Oudh. Vriestl.*,
» tom. I, f. 426, et tom. II, f. 92.

» In hoc codice notae marginales leguntur, quae sunt
» in alio codice omissae.”

Verg. met dit laatste de aanteekening in het HS. van de Bourgondische Bibliotheek, te *Brussel*, N°. 6070: *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 119.

BESLUIT.

De vergelijking van al deze handschriften heeft ons tot het resultaat geleid, dat geen derzelve ouder is, dan het eerst door ons vermelde HS. van het Provinciaal Archief van *Friesland*, te *Leeuwarden*. Zie *De vrije Fries*, t. a. p., blz. 105 en 118. Bij de uitgave van deze Chronijk, op last van het Friesch Genootschap, hebben wij alzoo dit

HS. tot grondslag gelegd, en een zeer slecht en jong HS., aangekocht uit de bibliotheek van wijlen Professor J. W. DE CRANE, naar dit oudste verbeterd. Die uitgave bevat daarom ook alleen de drie boeken in het Latijn, welke algemeen voor de Chronijk van Worp worden gehouden, terwijl het vierde en vijfde boek, wel als vervolg daarbij behooren, maar niet met volkomene zekerheid aan den zelfden schrijver toegekend worden. Voor de geschiedenis evenwel van 1400 tot 1522 is het van veel belang, dat het Friesch Genootschap ook tot den druk van deze twee boeken besluite, dewijl zij juist het voornaamste tijdperk van den strijd tusschen Schieringers en Vetkoopers bevatten.

Dr. J. G. OTTEMA.

